

FG1300 Själständigt arbete (ämnesdidaktik) 15 hp

2017

Kompletterande pedagogisk utbildning

Institutionen för musik pedagogik och samhälle (MPS)

Handledare: Mikael Persson

Examinator: David Thyren

Elin Gusterman

Kulturen i fokus

En mikroetnografisk studie om mötet mellan musklärare
och elevgrupper

Abstract

This micro-ethnographic study looks at the meetings between different cultures in the music classroom and how these can be characterised. It deals with what happens in the meeting between music teacher and student groups, given that the music teacher does not have so much teaching time with the students compared with teachers in other subjects. The purpose of the study was to raise awareness around the notion of leadership in the music classroom. In the study, six different music lessons in three different classrooms are analysed. Observations were recorded as field notes and sound recordings. Informal discussions with music teachers were also conducted in order to achieve as broad an empiricism as possible. The results of the study illustrate different approaches to discipline and leadership in the music classroom, how these might shape different class cultures, and the consequences that follow from this.

Keywords: Music education, music classroom, culture, classroom management, discipline, leadership

Sammanfattning

Denna mikroetnografiska studie handlar om möten mellan olika kulturer i musikklassrummet, samt hur dessa kan gestalta sig. Vad som sker i mötet mellan musiklärare och elevgrupper med utgångspunkt i att musikläraren inte har så mycket undervisningstid med eleverna i relation till andra skolämnen. Syftet med studien är att skapa medvetenhet kring ledarskap i musikklassrummet. Studien innefattar sex olika musiklektioner i tre olika musikklassrum. Observationer har dokumenterats genom fältanteckningar samt ljudupptagningar. Även informella samtal med undervisande musiklärare har förts för att uppnå en så bred empiri som möjligt. Studiens resultat belyser olika förhållningssätt kring ordning och ledarskap i musikklassrummet samt hur detta kan tänkas forma olika klasskulturer och vad för konsekvenser detta medför.

Nyckelord: Musikpedagogik, musikklassrum, kultur, ordning, disciplin, ledarskap

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund.....	1
Tidigare forskning.....	1
Vikten av en bra start	1
Musiklärarens ständiga startande	2
Olika elevgrupper.....	2
Syfte.....	2
Metod	2
Mikroetnografisk studie	3
Samling av min empiri.....	3
Reliabilitet och validitet	3
Urval	3
Musiksal 1	4
Musiksal 2	4
Musiksal 3	4
Hur jag använder kulturbegreppet	4
(Skol-)klasskulturer.....	4
Etik	4
Informationskravet	4
Samtyckeskravet	5
Konfidentialitetskravet.....	5
Resultat	5
Musiksal 1.....	5
Den strukturerade salen.....	5
Ordning	6
Disciplin	6

Positionerar sig som ledare	7
Positionerar sig som ledare	7
Etablerade ramar	8
Reflektion musiksalsal 1	8
Musiksalsal 2	9
Den härliga inbjudande salen	9
Inbjudande förutsättningar	9
Lektionsstart	10
Anpassningar	10
Rådande klasskultur släpps in i salen	11
Reflektion musiksalsal 2	11
Musiksalsal 3	11
Den hopplockade familjära salen	11
En plats utanför skolan i skolan	12
Familjära omhändertagandet	13
Positiv förstärkning	13
Hjälp till att lyckas	14
Förtroende och pakter	15
Reflektion musiksalsal 3	15
Slutdiskussion	16
Strävan efter ordning	16
De olika kulturerna	16
Den mer formella kulturen	16
Problematisering av den formella kulturen	16
Den mindre formella kulturen	17
Problematisering av den mindre formella kulturen	17
Lektionsstart	17
Avslutande reflektioner	17
Vidare forskningsfrågor	18

Referenser	19
Litteratur	19
Internet	19
Bilaga	20

Inledning

Inte allt för sällan hör jag om musikundervisning som inte fungerar på grund av att elever inte kan uppföra sig i musiksalen. Att musikämnet är ett fritt ämne som elever har svårt att förstå avsikten med och därav inte bryr sig om korrekt uppförande. Vad kan ligga till grund för dessa påståenden? Är det musikämnet i sig? Eller handlar det egentligen om något annat?

Jag har inte svaret på dessa frågor och det kommer jag nog inte få heller. Men av egna erfarenheter inom musikläraryrket upplever jag några parametrar som påverkar, förhållningssätt kring ledarskap och etablerade kulturer samt ämnets plats i skolans timplan. Det är utmanande för både lärare och elever att etablera en fungerande kultur när mötet dem emellan endast sker vid ett tillfälle i veckan.

Bakgrund

I följande del tar jag upp tidigare forskning kring styrningsproblematik och ledarskap i klassrummet. Jag redogör även för skolans timplan och vad den lämnar för utmaningar till en musiklärare. Detta följs upp av studiens syfte.

Tidigare forskning

Ericsson och Lindgren (2010) tar i sin forskningsrapport upp styrningsproblematik i undervisningssituationer då det framstår som angeläget att diskutera, bland annat med utgångspunkt i att situationen för läraren torde ha förändrats en hel del sedan låt säga mitten av 1900-talet. Vidare beskriver Ericsson och Lindgren (2010) att detta bland annat beror på att synen på barn och ungdomar förändrats, men även på att skolans funktion i dag ter sig annorlunda än tidigare.

Att vara lärare i vår tid är på många sätt utmanande. Förhållandet mellan barn/unga och vuxna har *avmystifierats* (Ziehe, 1986b i Ericsson & Lindgren, 2010) och auktoritet är inte längre någonting som kommer automatiskt med läraryrket. För att undervisa i dagens skola krävs medvetna styrtekniker (Ericsson & Lindgren, 2010) av läraren. Läraren måste lära känna sina elever och arbeta förebyggande och långsiktigt (Samuelsson, 2008). En process som till en början kan vara väldigt intensiv med mycket *korrigeringar* (Samuelsson, 2008) från läraren, men successivt lugnar sig i och med att eleverna lär sig hur läraren fungerar och vilka gränser denne har.

Vikten av en bra start

Ett bra sätt för lärare att agera kring störande aktiviteter i klassrummet är att arbeta förebyggande, uthålligt, långsiktigt och medvetet. För att arbeta på det sättet krävs en gedigen planering menar Marcus Samuelsson, universitetslektor vid Linköpings universitet. Läraren måste ha en idé om hur hen möter sina elever. Ställa sig frågor som: Hur hälsar jag på mina

elever? Ställer jag upp dem på led utanför klassrummet? Tar jag dem i hand? Lär jag mig namnen på mina elever innan jag möter dem? De tio första minuterna på dagens första lektion är absolut viktigast. Det är där man sätter ramarna för de sociala relationerna (Skolvärlden, 2016).

John M Steinberg hävdar att en lärare har fyra minuter på sig för att få med sig en grupp. Under de fyra minuterna ska läraren etablera ramarna för hens och elevernas samarbete kring regler, normer, stämning och inställning. Läraren ska etablera sig som trovärdig auktoritet och skapa nyfikenhet för ämnet. Läraren ska därmed lägga grunden för elevernas koncentration och uppmärksamhet (Steinberg, 1993). Steinberg menar att det är viktigt med ritualer för att få ihop en grupp.

Både Samuelsson och Steinberg menar att skoldagens första lektion, det vill säga inom ramen för den interpersonella ansatsen (Wubbels, 2011), är av stor vikt för att etablera en bra struktur för resten av dagen.

Musiklärarens ständiga startande

Elever i grundskolan garanteras totalt 6890 timmars undervisning år 1–9, musikämnet äger 230 timmar av dessa (Skolverket). Det är upp till varje huvudman hur dessa timmar fördelas över utbildningstiden. Men enkelt räknat har eleverna musik drygt 25,5 timmar under ett läsår, vilket ger ett generellt resultat om 40 minuters musikundervisning i veckan. Musikläraren har därav fler olika elevgrupper under en dag. Vilket betyder att varje lektionsstart är lika viktig.

Dessutom möter eleverna ett antal *andra* lärare under skolveckan som etablerar *sina* ramar och *sitt* tillvägagångssätt. Vilket gör att musiklärarens process innan etablerade ramar är satta blir väldigt lång och utdragen.

Olika elevgrupper

En aspekt som musikläraren måste ha i beaktning vid alla dessa lektionsstarter är att de elevgrupper som kommer in i musiksalen inte alltid fungerar på samma sätt. Det som fungerar på en grupp kanske inte alls fungerar lika bra på en annan.

Syfte

Jag vill med denna studie belysa hur olika förhållningssätt kring styrtekniker och ledarskap resulterar i en inbjudan för etablerade klasskulturer eller ej samt vad detta för med sig. Syftet är skapa en medvetenhet kring hur dessa förhållningssätt påverkar olika individer på olika sätt.

Metod

I detta avsnitt redogör jag för mitt val av tillvägagångssätt i denna mikroetnografiska studie (Alvehus, 2013) samt beskriver hur jag samlat min

empiri. Jag redogör även för mitt sätt att använda kulturbegreppet. Detta följs av en beskrivning av mitt urval för datainsamling.

Mikroetnografisk studie

Den etnografiska studien bygger framförallt på detaljerade beskrivningar av människor, beteenden och kulturer i dessas naturliga miljö (Denscombe, 2014). Mitt undersökningsområde är vad som sker i mötet mellan musiklärare och en elevgrupp. Jag har tittat på beteenden och kulturer i elevers och lärares naturliga miljöer och utifrån det beskrivit handlingar och händelser i relation till det kulturella sammanhanget (ibid.).

Samling av min empiri

Jag har använt mig av en kvalitativ metod genom deltagande observationer där jag fört fältanteckningar samt tagit ljudupptagningar. Jag har även använt mig av informella konversationer för djupare förståelse i vissa frågor. Längre fram i etikkapitlet tar jag upp varför jag valt att utesluta videodokumentation.

Reliabilitet och validitet

Ett viktigt särmärke för kvalitativa metoder är att de utgår från studieobjektens perspektiv (Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 17) i detta fall elever och musikläraren. Det faktum att jag som okänd vuxen väcker en nyfikenhet hos barn genom min närvaro i deras vardagsmiljö problematiserar undersökningens naturalistiska element (Denscombe, 2014). I mitt förhållningssätt gentemot eleverna har jag därför i den mån det gått varit neutral och nästintill tråkig. Jag har endast sagt hej när eleverna kommit in i klassrummet och relativt snabbt har eleverna kunnat släppa sitt fokus från min närvaro.

Mina observationer innefattar förutom lektionstid även tio minuter före lektionsstart, då den tiden visat sig vara informationsrik vad gäller spegling av relationer lärare och elever emellan. Informella konversationer med läraren har även tagits i beaktning i mina tolkningar för att få en så bred empiri som möjligt.

Urval

Denna undersökning innefattar tre skolor. Skolorna är geografiskt utspridda över Storstockholm, ingen ligger där emot innanför tullarna. De tre skolorna skiljer sig bland annat vad gäller utbildningsnivå bland föräldrar samt andel elever med utländsk bakgrund. Skillnader finns även vad gäller om musikundervisningen sker i hel eller halvklass samt om läraren är ensam vuxen eller ej.

Musiksal 1

Totalt antal elever på skolan är 539 st. varav 46 procent har föräldrar med eftergymnasial utbildning och 24 procent har utländsk bakgrund (Siris, 2017). Undervisningen sker i helklass. Läraren är ensam vuxen.

Musiksal 2

Totalt antal elever på skolan är 249 st. varav 83 procent har föräldrar med eftergymnasial utbildning och 6 procent har utländsk bakgrund (ibid.). Undervisningen sker i halvklass. Läraren är ensam vuxen.

Musiksal 3

Totalt antal elever på skolan är 316 st. varav 56 procent har föräldrar med eftergymnasial utbildning och 47 procent har utländsk bakgrund (ibid.). Undervisningen sker i helklass. Läraren har stöd av en resursperson.

Hur jag använder kulturbegreppet

Begreppet ”kultur” är komplext och kan uppfattas på många olika sätt. Johan Fornäs (2012) har nystat kring begreppet och menar att detta kan liknas ett annat ord för samhälle eller civilisation. Fornäs redogör vidare hur begreppet tagit olika riktningar. I denna undersökning använder jag begreppet ur ett antropologiskt perspektiv, kultur som livsform. Fornäs beskriver hur Johann Gottfries von Heder tog ett nytt avstamp i slutet av 1700-talet och började tala om ”kulturer” i plural. Fornäs refererar vidare av (Heder 1784–1791/1996) hur dessa var knutna till olika perioder och nationer, men också till olika sociala grupper inom ett land.

(Skol-)klasskulturer

Ett samhälle blir efter en tid internt differentierat och flera subkulturer bildas (Fornäs, 2012). Detta resonemang vill jag applicera på elever i en skolklass.

I en skolklass där ett antal individer umgås mer eller mindre varje dag under flera års tid, bortsett från lov och lediga dagar, formas vad jag kallar en *klasskultur*. I denna klasskultur finns sedan, som Fornäs beskriver, flera subkulturer. Individerna i klassen intar olika roller och gruppen skapar en egen identitet.

Etik

I detta stycke redogör jag över mitt tillvägagångssätt för upprätthållande gällande forskningskrav samt individskyddskrav (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet

Medverkande musiklärare har tagit del av en kortare sammanfattning gällande studiens syfte (*se bilaga*). Information om projektansvarig samt

dennes handledare och institutionsanknytning har delgetts undersökningsdeltagarna. Undersökningsdeltagarna har informerats om sin rätt att när som helst avbryta sin medverkan i studien.

Samtyckeskravet

Då min studie involverar människor, både vuxna och barn har jag ställts inför ett antal frågor. En avgörande sådan var hur jag skulle dokumentera mina observationer. För en bred dokumentation hade videodokumentation varit att föredra. Däremot talar inte studiens omfattning och tidsspann för det förarbete detta skulle innefatta gällande information till vårdnadshavare för att få samtycke till att dokumentera deras minderåriga barn på film. Därav beslöts i samråd med handledare att fältanteckningar, ljudinspelningar och informella konversationer som dokumentationsform skulle ge en tillräckligt bred empiri för studiens syfte. Då elevernas medverkan i undersökningen ej är av etisk känslig karaktär (Vetenskapsrådet, 2002) har endast deltagande musiklärare fått ge sitt samtycke för sin medverkan.

Konfidentialitetskravet

De skolor som deltagit i studien presenteras utan närmare information om geografiskt läge eller säregna drag som skulle kunna antyda till skolans egentliga namn. Musiklärarna framställs anonymt utan könsbetäckning. Samtliga namn på elever som framställs i utdrag från mina fältanteckningar är fiktiva.

Resultat

Denna del lyfter fram ett antal parametrar som präglar undervisningen i de tre musiksalar som observerats. Huruvida lärarnas bemötande bjuder in klassernas kulturer eller ej samt beskrivningar av händelser som understryker detta under gjorda observationer.

Varje musiksäl presenteras var för sig med en inledning. Därefter presenteras specifika situationer och analyser ur mitt material. Följt av en sammanfattning.

Musiksäl 1

Den strukturerade salen

I denna musiksäl finns tydliga ramar. Läraren använder sig här av långsiktiga och medvetna styrtekniker. Väldigt lite plats lämnas åt en rådande klasskultur då eleverna rättar sig efter den kultur som byggts upp i klassrummet. Dörren till musiksalen är stängd när ingen undervisning pågår. Den öppnas någon minut innan lektionsstart och eleverna ställer upp på led utanför salen innan de får gå in och sätta sig.

Ordning

Fältanteckning 8 mars 2017, musiksal 1

Det är en tydlig ordning i salen. Lärarens plats urskiljer sig med hjälp av en keyboard och ett skrivbord placerade framför elevernas stolar. Elevernas stolar är i sin tur uppgradade i tre led. Dessa stolar är *röda*.

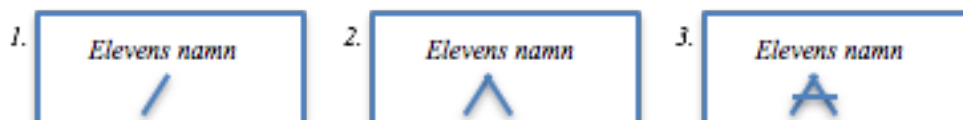
Längs med väggarna står åtta st. keyboards uppställda med tillhörande stol bredvid. Dessa stolar är *gröna*. För att spela behöver eleven dra fram keyboarden från väggen och ställa stolen till rätta.

Stolarnas placering samt färgskillnad visar på tydliga gränser vad gäller ändamål. Det har även visat sig under mina observationer att eleverna vet vilka stolar som ska användas och varför de ska användas.

Disciplin

Läraren använder sig av ett eget disciplinärt system. Till hjälp har hen en smartboard kopplad till sin dator. Ett öppet word-dokument fyller upp smartboarden. Dokumentet består av ett antal rektangulära rutor som är uppgradade i tre rader. Rutorna motsvarar det tre stolsraderna som står prydligt uppställda framför lärarens bord och keyboard. I varje ruta står ett namn. Namnen tillhör eleverna i kommande klass.

Under lektionsstart använder sig läraren av dokumentet för att föra in eventuell frånvaro, sen ankomst eller dylikt. Om någon elev agerar på ett störande sätt som till exempel att prata under en genomgång sätter läraren ett streck i rutan med elevens namn i (*Se bild 1*). Fortsätter eleven att störa lägger läraren till ytterligare ett streck i elevens ruta (*Se bild 2*). Stör eleven en tredje gång markeras även det med ett streck (*Se bild 3*). Tre sträck i rutan innebär anmärkning och läraren kommer att följa upp händelsen med hemringning till föräldrar.

Fältanteckningar 8 mars 2017, musiksal 1, åk.6. lektion 2

Efter upprop startar läraren i vanlig ordning lektionen med musiklyssning. Två elever betar sig störande. Läraren sätter ett streck i rutorna med elevernas namn. Detta görs helt utan ögonkontakt från läraren.

Eleverna fortsätter att bete sig opassande och läraren lägger till ytterligare ett streck i elevernas rutor. Denna gång ger läraren eleverna en blick och pekar på tavlan som en påminnelse. Eleverna slutar då och sitter lugnt och lyssnar på musikstycket.

Läraren förtydligar sedan när stycket är slut att hen uppmärksammat beteendet och uppmanar eleverna att inte bete sig på det sättet igen då det stör klasskamraterna. Ingen av eleverna protesterar. Lektionen fortsätter sedan utan ytterligare störningsmoment.

Läraren har genom att etablera sitt disciplinära system gjort det möjligt att använda sig av *icke verbala korrigeringar* (Samuelsson, 2008) som väger väldigt tungt. Eleverna vet att ett sträck betyder att läraren har uppmärksammat beteendet. Ett antagande kan också göras att eleverna är väl medvetna om vilka konsekvenser en anmärkning kommer med, då den icke verbala korrigeringen räcker för att de ska sluta bete sig störande.

Positionerar sig som ledare

Lärarens disciplinära system och tydliga korrigeringar skapar verktyg för läraren att kunna positionera sig som ledare i klassrummet. Detta återspeglas i de situationer då läraren behöver tillrättavisa elever. Eleverna väljer att inte gå in i konflikt med läraren, antagligen för att de vet att det är en match de inte kan vinna.

Fältanteckningar 8 mars 2017, musikal 1, åk.6. lektion 3

Efter upprop startar läraren lektionen med att låta eleverna lyssna till ett musikstycke. Under tiden som musiken spelar är det två elever som håller på och putta på varandra. Läraren tittar på eleverna och skakar på huvudet.

När musikstycket tagit slut påpekar läraren för eleverna att de stört sina kamrater med sitt beteende. Eleverna stönar och tycker läraren överdriver. Eleverna hävdar att de hade taks och inte kunde hejda sig från att slå på varandra.

Läraren svarar då i lugn ton:

-Då gör vi såhär förstår ni, att vi ses nästa vecka. Ni två kan fortsätta att ha era taks utomhus.

-Men..?! Nej! protesterar eleverna.

-Vadå nej...? frågar läraren med lugn röst och fortsätter:

-Jo.

En kort diskussion uppstår som läraren vinner när hen långsamt rör sig fram mot eleverna och samtidigt sträcker ut en hand och gestikulerar ett "stopp-tecken". Eleverna reser sig då upp och lämnar klassrummet.

Positionerar sig som ledare

Lärarens disciplinära system och tydliga korrigeringar skapar verktyg för läraren att kunna positionera sig som ledare i klassrummet. Detta återspeglas i de situationer då läraren behöver tillrättavisa elever. Eleverna väljer att inte gå in i konflikt med läraren, antagligen för att de vet att det är en match de inte kan vinna.

Fältanteckningar 8 mars 2017, musikal 1, åk.6. lektion 3

Efter upprop startar läraren lektionen med att låta eleverna lyssna till ett musikstycke. Under tiden som musiken spelar är det två elever som håller på att putta på varandra. Läraren tittar på eleverna och skakar på huvudet.

När musikstycket tagit slut påpekar läraren för eleverna att de stört sina kamrater med sitt beteende. Eleverna stönar och tycker läraren överdriver. Eleverna hävdar att de hade taks och inte kunde hejda sig från att slå på varandra.

Läraren svarar då i lugn ton:

-Då gör vi såhär förstår ni, att vi ses nästa vecka. Ni två kan fortsätta att ha era taks utomhus.

-Men..?! Nej! protesterar eleverna.

-Vadå nej...? frågar läraren med lugn röst och fortsätter:

-Jo.

En kort diskussion uppstår som läraren vinner när hen långsamt rör sig fram mot eleverna och samtidigt sträcker ut en hand och gestikulerar ett "stopp-tecken". Eleverna reser sig då upp och lämnar klassrummet.

Lärarens positionering som ledare stärks även av de faktum att hen inte behöver höja rösten i diskussion med elever. Under en av observerande lektioner är det en elev som utmärker sig. Han ska spela keyboard, men leker istället med keyboardens inbyggda loopar. Han lyckas även dra med sig fler elever och läraren har uppmanat eleverna att sluta leka vid tre tillfällen.

Fältanteckningar 8 mars 2017, musiksals 1 åk.7 lektion 1

Eleverna vid syntarna fortsätter leka med ljuden ytterligare någon minut och uppmanar varandra om lustiga ljud. Eleven som fått tillsäkringar innan sätter på ett beat och höjer volymen en aning.

Läraren vänder sig mot eleven:

-Det är du igen va? Nu jävlar har jag fått nog. Nu går du och sätter dig här (läraren pekar på en stol en bit bort från keyboarden) och så har du ingen synth.

Eleven svarar:

-Kan jag få spela på gitarren i alla fall?

-Nej, svarar läraren. Du ska inte spela alls.

Eleven sätter sig på stolen och sitter kvar där resten av lektionen. Han stör inte sina klasskompisar mer, utan rättar sig efter situationen.

Trots att läraren behövde uppmana eleven att sluta leka vid fyra tillfällen, varav det fjärde var en uppmaning om att eleven skulle byta plats, höjde läraren aldrig rösten.

Etablerade ramar

Eleverna utmanade läraren ett flertal gånger, men det faktum att eleverna aldrig höjde volymreglaget till max pekar på att de ändå höll sig inom de ramar som läraren etablerat i klassrummet. Det elever som satt närmast den störande eleven drogs med i dennes okoncentration och var själva delaktiga genom att även de provade lite olika ljud på synten. Men resterande elever satt vid sina platser och försökte jobba på det de skulle göra. Många småpratade lite, men med en låg volym för att inte störa arbetsron. Läraren behövde gå runt till eleverna för att hjälpa och instruera. Eleverna upplevdes som lugna medan de väntade på läraren. Ett antagande kan göras att eleverna är trygga med vetskapen om att läraren kommer att ha tid till alla.

Reflektion musiksals 1

Det finns en tydlig struktur i klassrummet. Eleverna vet vad som förväntas av dem. Eleverna vet även vad de kan förvänta sig av läraren. Läraren talar lugnt och vänligt till eleverna samt är tydlig och konkret i sina korrigeringar. Kulturen i klassrummet är formell, men vänlig. Det finns en hög förväntan på eleverna. Lärarens tydlighet gällande förhållningsregler lämnar ett ansvar till eleverna själva. Så kallad styrning genom överlämnande av ansvar (Ericsson & Lindgren, 2010).

Musiksal 2

Den härliga inbjudande salen

I musiksal 2 tillämpas anpassningar till stor del. Dörren till salen är öppen och eleverna är välkomna in innan lektionsstart. Lektionen startar när eleverna är på plats och inte när klockan är slagen. Lektionens början har en fast form då läraren spelar upp en musikbakgrund som eleverna sjunger och dansar till.

Inbjudande förutsättningar

Fältanteckningar 10 mars, musiksal 2

Salen är rymlig, men inte jättestor. Mitt på golvet finns en stor rund matta. Runt mattan står stolar utställda i en prydlig ring. Längst fram på mitten av väggen finns en smartboard. Framför den finns ett bord fyllt med en klassuppsättning av hemgjorda små trummor. Till vänster om smart boarden sitter en mindre whiteboard. Längst in i vänstra hörnet har läraren en hylla fylld med diverse pärmar och böcker. Framför hyllan har läraren en stol och ett bord med en dator på. Utrymmet mellan bordet och hyllan rymmer endast lärarens stol. Några akustiska gitarrer står lutande mot hyllan.

Längst med rummets fönstervägg finns ett antal keyboards uppställda. Ytterligare några keyboards står uppställda längst med väggen mitt i mot. Där hänger även några akustiska gitarrer som skymms något av keyboardarna då gitarrerna inte sitter så långt upp på väggen. Längs med väggen finns även ett litet akustiskt piano samt höga skåp.

Längre bak i salen står två eltrumset uppställda samt några kongastrummor. Slagverksinstrumenten delar av rummet och skapar ett utrymme för förstärkta instrument längst bak i salen. Även på den bakre väggen hänger det några akustiska gitarrer. Där finns även ett litet mixerbord och en stereoanläggning. Alla gitarrer hänger på en låg höjd. I övrigt smyckas väggarna med LP-omslag. De är övervägande rock/pop-genren som är representerad. Det finns även många bilder på olika artister uppsatta både i musiksalen och på väggen precis utanför salen. Många av artistbilderna representerar dagens populära artister.

Till höger om dörren där man kliver in i salen finns en liten diskho. På den ligger en låda fylld med hörselskydd. På ett av skåpen framme i salen sitter en stor skylt. "Veckans instrument" står det på den och nedanför texten sitter en bild på en marimba.

De utspridda gitarrerna, hemgjorda småtrummorna, de uppsatta bilderna och skivomslagen ger salen ett mysigt och personligt intryck. Artistbilderna som hänger på väggarna är en blandning av dagens artister och stora legender från mitten av 1900-talet. Ett antagande kan då göras att elever och lärare har valt ut dessa bilder tillsammans. Det ger salen ett inbjudande intryck. Höjden på gitarrernas krok tilltalar ett mindre barn då de själva kan plocka ner en gitarr utan hjälp från någon som är längre.

Fältanteckningar 10 mars 2017, musiksal 2, åk.3 16st. elever, halvklass.

Innan lektionen startar går några elever runt i salen och börjar spela lite på trumseten och fortsätter efter en kort stund att spela på de små trummorna längst fram i klassrummet. Efter några minuter står fler elever framme vid bordet med trummor och spelar.

Eleverna tar för sig av vad klassrummet har att erbjuda. Ljudbilden innan lektionen startar blir något rörig. Den inbjudande öppna känslan i salen förstärks då eleverna tillåts att prova instrumenten utan att bli hyschade av läraren.

Lektionsstart

Lektionen startar inte när klockan är slagen utan den börjar när eleverna är på plats, vilket innebär när eleverna sitter på varsin stol och är någorlunda tysta. Läraren startar en välkomstsång och sjunger och dansar tillsammans med eleverna.

Fältanteckningar 10 mars 2017, musiksal 2, åk.3 16st. elever, halvklass.

Eleverna kommer sporadiskt in i klassrummet ett par stycken i taget. Några samlas framme hos läraren. De pratar om allt möjligt och läraren bekräftar genom korta kommentarer, blickar och nickningar.

5 minuter in på lektionen går läraren ut för att hämta in några elever som dröjer sig kvar utanför musiksalen. Eleverna kommer in. Lektionen startar 7 minuter efter utsatt tid.

Den öppna början av lektionen förstärker intrycket av det mysiga och personliga. Gränsen mellan rast och lektion suddas ut. Lärarens bemötande ger ett omhändertagande intryck. Det förminskar samtidigt vikten av korrekt uppförande.

Anpassningar

Fältanteckningar 10 mars 2017, musiksal 2, åk.3 16st. elever, halvklass.

Anna kommer in i klassrummet tillsammans men en klasskompis. Hon går fram till lärarens bord och plockar upp en papperskorg som hon sedan tar med sig till sin plats (platsen väljer hon själv). Därefter sätter hon sig och plockar fram en plastlåda med skurna apelsinskivor. Hon börjar äta och slänger skalen i papperskorgen.

När lektionen ska börja går läraren fram till Anna och plockar upp papperskorgen och placerar den åter igen vid sitt bord. Samtidigt ber läraren Anna att lägga ner det hon håller på med (syftar på apelsinskivorna).

Efter välkomstsången presenterar läraren veckans instrument och lektionen är igång. Mitt under samtalen kring veckans instrument går Anna rakt över golvet för att slänga ett apelsinskal i papperskorgen, läraren registrerar men säger ingenting. Anna sitter och pratar medan läraren går igenom marimban som är veckans instrument. Läraren säger till Anna att hon måste sluta prata.

Läraren går vidare och visar ett filmklipp på en man som spelar på en marimba. Anna fortsätter att prata. Läraren säger till igen. Under tiden som klippet visas går Anna åter igen rakt över golvet för att slänga apelsinskal. Läraren ber Anna att stoppa ner sina apelsiner. Anna lägger undan sin låda.

Läraren går vidare i lektionsplaneringen som finns synlig för eleverna på smartboarden. Nästa punkt är en ramsa. Anna sätter igång ramsan. Läraren accepterar Annas kommando och eleverna ansluter in i ramsan.

Läraren markerar att Annas beteende är fel genom uppmaningar, men ingen konsekvens sker när Anna inte gör som läraren säger. Läraren väljer att möta Anna där hon befinner sig då hen är medveten om att Anna har det lite

tufft. Läraren vet att det inte är någon större idé att korrigera Anna då detta antagligen skulle leda till att situationen eskalerade.

Rådande klasskultur släpps in i salen

Eleverna har 60 minuters musiklektion en gång i veckan med läraren. Resterande tid undervisas klassen av andra lärare. Ett antagande kan göras att musikläraren inte kan känna till allt som sker i klassen under denna tid, som till exempel konflikter mellan elever eller grupperingar och rolluppdelning bland elever, *klassens subkulturer*.

Fältanteckningar 10 mars 2017, musiksal 2, åk.3 16st. elever, halvklass.

Elever och lärare sitter i ring runt mattan. Läraren lär ut en sång till eleverna på gehör. Mitt emot Anna sitter hennes klasskompis Frans. Frans spanner ögonen i Anna och sätter diskret upp ett långfinger (fuck you-tecken) riktat mot Anna. Anna försöker pocka på lärarens uppmärksamhet för att visa vad Frans håller på med utan framgång. Anna får svårare och svårare att koncentrera sig. Tillslut ber läraren Anna att lämna klassrummet. Anna går ut, samtidigt utbreder sig ett tillfredsställande leende över Frans ansikte. Läraren har inte märkt någonting av det som hände mellan Anna och Frans.

Anna utmärker sig från gruppen genom sitt beteende vilket resulterar i att läraren har fokus på henne. Det ger övriga elever ett friare spelrum.

När Anna drar i lärarens arm för att få dennes uppmärksamhet väljer läraren att ignorera eftersom Anna redan fått ett antal uppmaningar om *korrigering* (Samuelsson, 2008). Anna lämnas helt ensam i detta personliga påhopp som sker mitt under lektionen fullt synligt för henne.

Reflektion musiksal 2

I detta klassrum råder en mindre formell och mer vardaglig kultur. Här finns större plats för subkulturer och satta roller. Detta ger utrymme för konflikter som ägt rum utanför klassrummet som musikläraren inte kan känna till. Hade läraren i detta fall känt till att det fanns någon slags utmanade stämning mellan Anna och Frans hade hen förmodligen varit mer observant på just dessa två. Eventuellt skulle situationen då fått en annan vändning i form av att Frans fått lämna klassrummet istället för Anna. Då med motivation av att Frans försökt trigga Anna genom att reta upp henne.

Musiksal 3

Den hopplockade familjära salen

Musiksal 3 är centralt placerad i skolbyggnaden. Salen saknar förväntad interiör som bord till läraren samt klassuppsättning av stolar i samma modell. Under min observation står dörren till salen öppen när läraren är där men inte har lektion. I salen tillämpas relationsbygge före maktkamp.

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3.

Längst fram på ena kortsidan i den avlånga salen hänger en projektorduk. Under den står en liten byrå med en bärbar dator på. Ett litet mixerbord är

placerat bredvid den lilla byrån. På ena långsidan finns en lång whiteboardtavla. En klassuppsättning med akustiska gitarrer hänger prydligt på väggarna samt står i ett ställ på golvet. Ett akustiskt piano är placerat framme vid projektorn, vinklat så att den som spelar ska kunna blicka ut över salen genom att vrida huvudet lite. Den andra långsidan är en fönstervägg. Där finns ett antal elpianon. Några är uppställda, några ligger på golvet och några står ställda lutade mot väggen. Ett antal stativ står också lutade mot väggen. Ett antagande kan göras att pianona inte används så mycket.

Längst ner i salen är kortsidan täckt av skåp. En klassuppsättning småtrummor är placerade uppe på ett av skåpen. Här bak i rummet finns även ett akustiskt trumset intill fönsterväggen. Det finns även två eltrumset, två elgitarrer och en elbas med tillhörande förstärkare. De bildar en tydlig sektion av förstärkta instrument.

I mitten av salen bildas en oval ring av diverse olika stolar, pallar samt en soffa.

Salen ger ett något rörigt intryck. Pallarna, stolarna och soffan bildar en uppfattning om att salens interiör är hopplockad och tillfällig. Detta förstärks även i och med de icke uppställda elpianona. Spekulationer om huruvida musikämnet prioriteras väcks.

Trots det röriga intrycket finns en slags struktur i och med uppdelningen av de olika sektionerna av förstärkta och akustiska instrument.

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3.

Läraren har inget eget bord utan använder det akustiska pianot som någon slags yta för diverse papper. Det ligger även pappershögar i två av fönsterkarmarna. Lärarens jacka ligger på en korg som står på en fraktvagn bakom pianot.

Läraren har ingen given fast punkt i salen vilket till en början förstärker spekulationen kring musikämnets status. Men vid en närmare anblick kan detta även visa på en icke existerande traditionell katederundervisning, vilket känns väldigt upplyftande. Detta förstärks även i mina observationer då läraren rör sig runt i salen under lektionens gång och endast vid ett tillfälle placerar sig på en pall framför eleverna, i traditionell ordning. Detta sker vid lektionsstart.

En plats utanför skolan i skolan

Innanför skolans huvudentré finns en stor öppen och ljus hall. Centralt placerad i hallen finns en scen. Skolans musiksal ligger precis intill scenen. Därav passerar eleverna ofta musiksalen. Under mina observationer står dörren till salen öppen när läraren inte har lektion. Elever kommer spontant in och säger hej istället för att bara passera.

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3.

Dörren står öppen. Några elever kommer in och småpratar lite med läraren.

-Ska vi ha musik idag? frågar en elev med hoppfull ton.

-Vi ska ha musik idag! svarar läraren.

-Vad ska vi göra då? frågar en annan elev.

-Vi ska fortsätta jobba med våra blueser, svarar läraren.

-Nej! utropar eleven.

Läraren läser snabbt av elevens reaktion och hinner falla in i ett "Nej!" med

en något tillgjord röst för att på ett skämtsamt sätt härma eleven. Eleven uppfattar lärarens skämtsamma försök till att härma henne och ändrar då riktning och säger istället ”Jo!” och skrattar. Även de andra eleverna instämmer i ett ”Jo!” och ”Ja!”.

Läraren tillvägagångssätt att skämta med eleven när hon inte vill fortsätta skriva sin blues punkterar direkt för en eventuell diskussion eller konflikt. Läraren döljer ett *ideologiskt dilemma med humor* (Ericsson & Lindgren, 2010) och ett antagande kan göras att hen har en *informell relation* (ibid.) till sina elever. Att salen styrs via *solidarisering och polarisering* (ibid.) kan antas då eleverna kommer självmant in i salen för att småprata med läraren fast de inte har musik på schemat vid den tidpunkten. Ett antagande kan göras att musiksalen är en tilltalande plats för eleverna. En plats där eleverna får en paus från regler.

Familjära omhändertagandet

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3. Några minuter innan lektion med åk. 2

Ytterligare en elev kommer in i klassrummet. Han är mycket arg efter en incident som hänt ute på rasten. Läraren visar ut de andra eleverna och säger att han snart ska ha lektion. Eleverna lämnar salen. Läraren vänder sig till eleven som just rusade in.

-Hej Olle, hur är det? frågar läraren.

-Hej! svarar Olle med arg, hög röst.

Läraren fortsätter.

-Vad är det gubben?

-Det är några som är skit i huvudet! säger Olle upprört.

-Vilka då? frågar läraren och sätter sig ner på huk framför Olle.

Eleven förklarar argt vad som har hänt ute på rasten.

Antagandet angående lärarens informella relation till sina elever förstärks av att hen väljer att tilltala Olle med *gubben*. Ordvalet och tonen kan liknas med hur en förälder talar till sitt barn. Ordvalet återkommer även när läraren hälsar på andra elever. Det ger ett intryck av att läraren har tagit på sig en omhändertagande roll.

Positiv förstärkning

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3. Några minuter innan lektion med åk. 2

Ytterligare en lärare kommer in i klassrummet. Han har varit ute på rastvakt och sett incidenten som uppstått. Han ber Olle gå upp till sin lektion så att han inte ska få frånvaro. Läraren flikar då in med vänlig ton och säger att Olle ska ha musik nu och är därför på helt rätt plats.

Den omhändertagande rollen förstärks när läraren påvisar för den läraren som kommit in från rastvakten att Olle är på helt rätt ställe och inte alls försöker smita från sin lektion som snart ska börja. Det kan även uppfattas som att läraren försvarar Olle. Läraren bekräftar även Olle och ger honom indirekt positiv förstärkning på detta sätt.

Den positiva förstärkningen återkommer även regelbundet i undervisningen. Läraren är mycket noga med att bekräfta eleverna med något positivt ord så fort det gör något bra. Läraren väljer det positiva före det negativa.

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3. Musiklektion med åk.2

Läraren repeterar förgående lektions innehåll då de gått igenom gitarrens strängar. Läraren uppmanar klassen att säga en namnramsa för strängarna efter att hen räknat till fyra. Läraren hinner inte säga ett förrän många elever är igång med namnramsan. Läraren rättar då och påminner om att hen först skulle räkna till fyra. Men fortsätter med ”Det är bra att ni börjar” och skrattar lite.

Läraren lyfter att det är bra att eleverna börjar istället för att påpeka att de faktiskt inte lyssnat på instruktionen ordentligt.

Hjälp till att lyckas

Fältanteckningar 14 mars, musiksals 3.

Läraren som varit ute på rastvakt förklarar vad som har hänt ute på rasten. (Musik)-läraren bekräftar Olles känslor och säger att hen förstår att Olle är arg. Den andra läraren lämnar klassrummet och (musik)-läraren vänder sig till Olle:

-Vill du sitta på den här stolen, eller var vill du sitta Olle? läraren syftar till stolen Olle redan sitter på.

-Jag väntar..., mumlar Olle.

-Vad sa du gubben? frågar läraren.

-Jag väntar på tills dom andra kommer, säger Olle igen med svag men bestämd ton.

-Du väntar tills dom andra kommer, upprepar läraren bekräftande och fortsätter sedan:

-Jag tänkte om du ville ta soffan eller så nu...? När du ändå är på plats? Olle skakar på huvudet.

-Du vill inte ta soffan nu? ok, säger läraren och fortsätter sedan med att fråga om hen ska se till så att klasskompisarna Olle bråkat med under rasten inte sitter bredvid honom.

Läraren talar med en mycket lugn röst. Tonen är aningen tillgjort, som när en vuxen ställer om rösten när denne pratar med små barn.

Läraren fortsätter:

-Ska vi göra såhär, att under lektionen så försöker du att inte tänka på dom.

Läraren syftar på kompisarna Olle bråkat med och fortsätter:

-Även om du tror att dom pratar om dig, så tror inte jag att dom gör det.

-JO! säger Olle.

-Ah, jag förstår att du tror det Olle. Men jag tror att det bästa du kan göra nu är att strunta i dom och se till att du får en bra musiklektion. Ok? Läraren låter hoppfull.

-Vi ska spela gitarr som du har pratat om att du vill göra. Vill du ha en liten gitarr idag? Eller vill du ha en stor?

-Båda blir bra, får Olle fram med hes röst.

-Båda blir bra, upprepar läraren. Har du en stor hemma?

Olle skakar på huvudet.

-Du har en liten hemma? frågar läraren. Ska du öva på en liten idag då?

Läraren försöker tolka Olle.

-Eller vill du ha en stor? Läraren synar Olle och försöker tolka vilken gitarr han vill ha och konstaterar tillslut.

-Du vill ha en liten.

Lärarens något trevande samtal med Olle ger intrycket av att Olle är en elev som lätt hamnar i konflikt, vilket även bekräftas under mitt efterföljande samtal med läraren. Läraren bekräftar Olles känslor och försöker hjälpa honom med en strategi för att klara av kommande musiklektion samt försöker teama ihop sig med Olle genom sitt förslag om att se till att eleverna Olle bråkat med inte ska hamna bredvid honom.

Tillvägagångssättet tyder på att läraren vill avvärja Olle inför lektionen samt göra honom nöjd.

Förtroende och pakter

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3. Lektion med åk.2.

Klassens mentor kommer med eleverna till musiksalen. Innan de går in och sätter sig samlas de utanför och inväntar lärarens ok för att komma in. Olle som redan är inne i salen påkallar sin mentors uppmärksamhet för att denne skall veta att han är där. Även musikläraren kommenterar Olles närvaro till mentorn. Läraren släpper in eleverna efter att de tystnat utanför salen. Hen hänvisar några av eleverna till utvalda platser, resterande elever placeras ut lite hur som helst efter hur de kommer in i klassrummet.

Läraren visar genom detta sin trovärdighet gentemot Olle, då hen gör precis som de kommit överens om innan lektionens start. Lärarens och Olles överenskommelse eller *pakt* bekräftas. Ett antagande kan göras att läraren har bevisat sin trovärdighet ett flertal gånger tidigare, då Olle aldrig ifrågasatte lärarens förslag om placeringen på klasskompisarna. Läraren visar i och med detta en *styrteknik* (Eriksson & Lindgren, 2010) av förebyggande (Samuelsson, 2008) karaktär genom förtroende och tillit.

Fältanteckningar 14 mars, musiksal 3. Lektion med åk.2.

Under tiden som eleverna kommer in i klassrummet går Olle omkring i salen. Han drar fingrarna över strängarna på en gitarr som står uppställd framme i klassrummet. Olle klinkar även på pianot när han går förbi det. Läraren säger ingenting om att Olle går omkring och fingrar på instrumenten utan låter honom gå omkring fritt i salen.

När eleverna har blivit utplacerade kommer läraren fram till pianot där Olle står för tillfället. Läraren frågar Olle:

-Olle, ska vi börja lektionen nu?

Sen hjälps båda två åt med att spela en kadens på pianot som eleverna svarar till genom handklapp.

Det faktum att Olle inte får någon tillrättavisning av läraren, trots en rätt *störande aktivitet* (Samuelsson, 2008) kan tolkas som en bekräftelse på deras pakt. Olle ger intrycket av att vara en elev som behöver extra mycket bekräftelse. Ett antagande kan göras att i och med deras pakt kan Olle få den bekräftelsen bara genom till exempel en blick från läraren. Sättet Olle tar för sig på i salen speglar en känsla av att generella regler inte gäller honom. Att han känner sig unik och bekräftad. Lärarens tillvägagångssätt kan tolkas som en anpassning för att Olle inte ska känna sig missnöjd och därmed ägna sig åt mer störande aktiviteter. Detta antagande bekräftas under vidare informell konversation med läraren. Detta förstärks ytterligare genom att läraren frågar *Olle* om de ska starta lektionen och inte klassen.

Reflektion musiksal 3

Salen genomsyrar positiv förstärkning och det finns en struktur i salen som hålls uppe med ömsesidig respekt. Eleverna möts i sitt dagliga nu och tillåts vara just där. Elever och lärare anpassar sig efter varandra och samspelet dem emellan uppfattas som trevligt och familjärt.

Slutdiskussion

Följande slutdiskussion innehåller reflektioner kring vad begreppet ordning innebär samt hur ordningen förhåller sig till kulturen i klassrummet. Jag problematiserar även de mer formella samt de mindre formella klassrumskulturerna och avslutar med en diskussion kring lektionsstart. Detta följs upp med avslutande reflektioner samt funderingar kring vidare forskning.

Strävan efter ordning

Det finns en strävan efter ordning i ett klassrum, både från lärare och elever. Hur vi definierar ordning kan däremot variera en hel del.

I den strukturerade salen gäller en kultur präglad av ordning i form av mindre *störande aktivitet* (Samuelsson, 2008) från elever. Den dominerar och subkulturer får svårt att ta plats.

I den anpassande salen gäller en mindre formell kultur där ordning upprätthålls genom ett parerande av konflikter och maktkamper.

Även i den familjära salen gäller en mindre formell kultur, men med en ordning präglad av överseende. Läraren väljer att inte korrigera eleverna trots att de pratar med varandra.

De olika kulturerna

Hur ordningen definieras i de olika salarna präglar de olika kulturerna till mer eller mindre formell.

Den mer formella kulturen

Den mer formella kulturen lämnar inte stor plats för subkulturer i salen. Här är eleverna införstådda med hur de ska bete sig. Det finns en arbetsro och möjlighet till lärande. Eleverna är trygga i att de vet att läraren kommer att ha tid för var och en någon gång under lektionen. Denna tydlighet lämnar ett ansvar till eleverna. Ansvaret är att följa de regler som finns. Eleverna väljer på så sätt själva om de ska ta del av undervisningen eller ej.

Problematisering av den formella kulturen

Dock kräver *styrtekniker som överlämnande av ansvar* (Ericsson & Lindgren, 2010) och etablerade korrigeringsystem att individerna, eleverna i det här fallet, har något att förlora. En elev som inte har någon ambition att manövrera över sin utbildning har heller ingenting att förlora på att missa vad som händer under en lektion. I den diskussionen kommer även vårdnadshavare in i bilden. Ett disciplinärt korrigeringsystem där samtal hem ses som en hård konsekvens bygger på att även vårdnadshavare lägger vikt på utbildning.

Detta kan problematiseras ytterligare i diskussion kring elever med någon slags funktionshinder som försvårar koncentrationsförmågan eller inläsning av sociala koder. Dessa elever får eventuellt svårare att tillgodogöra sig undervisningen.

Den mindre formella kulturen

Den mindre formella kulturen speglar ett mötande och accepterande klassrum. Här har eleverna något större makt över strukturen i klassrummet. Därav suddas regler och ramar ut något. Här finns plats för klassens kultur samt etablerade subkulturer.

Problematisering av den mindre formella kulturen

Dessa mindre formella vardagskulturer kräver att klasskulturerna som bjuds in är stabila och inte innehåller allt för många subkulturer som krockar med varandra. Finns underliggande agendor hos elever har läraren inte alltid möjlighet att vara en stöttande och rättvis vuxen.

Detta kan problematiseras ytterligare kring diskussion gällande de elever som inte behöver mötas i anpassningar. En spekulering kring konsekvenser av detta skulle kunna vara att de elever som inte faller inom ramen för anpassningsbehov

1. upplever undervisningen som långsam och ostrukturerad vilket resulterar i att även de börjar uppträda störande.
2. Känner sig bortglömda av läraren och ser ingen nytta i att uppföra sig korrekt och börjar utifrån det uppträda störande.

Lektionsstart

Som Samuelsson (Skolvärlden, 2016) och Steinberg (1993) påpekar är lektionsstarten en viktig parameter för hur lektionen kommer fortskrida. Detta kan appliceras på mina tre observationsalar. Huruvida salen står öppen eller ej innan lektionsstart påverkar första mötet mellan elever och musiklärare. I en öppen sal finns möjlighet för eleverna att knyta an till sin lärare genom att komma in och småprata om lite vad som helst innan lektionen startar. Gränsen mellan rast och lektion suddas ut då något. Detta stärker en mindre formell kultur som även finns kvar under lektionstid.

I den stängda salen blir elevernas första möte med läraren en direkt start på lektionen. Vilket inte lämnar så mycket plats för personliga samtal. Gränsen mellan rast och lektion blir väldigt tydlig. Detta stärker en mer formell kultur som finns kvar under lektionstid.

Avslutande reflektioner

En musiklärare behöver vara alert och redo under alla sina lektioner. Då varje lektion är dagens första med just den klassen som för tillfället har musik på schemat. Att ha en medvetenhet kring hur styrtekniker och strategier bjuder in satta klasskulturer och dess subkulturer skulle eventuellt

kunna ha en lugnande effekt på läraren, då medvetenheten skapar tydliga belägg för strategiska val.

Vikten av kollegialt samarbete gällande förhållningsregler och strategier i en skola bör eventuellt vara av hög prioritet både för ämneslärares och elevers välbefinnande. Då detta eventuellt skulle medföra tydligare ramar att förhålla sig till.

Vidare forskningsfrågor

En klasslärare/mentor spenderar mycket tid med sin klass/mentorsgrupp. Hur stor effekt har hans strategier på klasskulturen när eleverna har lektioner med andra ämneslärare?

Vem har behov av ordning och i vilket syfte? Är det läraren eller eleven? Då styrningsproblematik (Ericsson & Lindgren, 2010) och *störningar och korrigeringar* (Samuelsson, 2008) tas upp i forskningsrapporter samt är ett ständigt samtalsämne kring läraryrket blir frågan intressant. Är vi ute efter ordning eller en bättre arbetsmiljö? Vad händer om en skola lägger fokus på en fungerande kultur istället för ordningsfrågor, som till exempel ta in ytterligare en yrkesgrupp i skolan i form av socionomer?

Referenser

Litteratur

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, M. (2014). *The Good Research Guide: For Small-scale Research Projects*. 5. uppl., Maidenhead, Berkshire: McGraw-Hill Education.

Ericsson, Claes & Lindgren, Monica (2010). *Musikklassrummet i blickfånget: vardagskultur, identitet, styrning och kunskapsbildning*. Halmstad: Sektionen för lärarutbildning, Högskolan i Halmstad.

Fornäs, Johan (2012). *Kultur*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Samuelsson, Marcus (2008). *Störande elever korrigerande lärare: om regler, förväntningar och lärares åtgärder mot störande flickor och pojkar i klassrummet*. Linköping: Linköpings universitet [diss.].

Steinberg, John M (1993). *Hur man handskas med besvärliga klasser*. Stockholm: John M Steinberg och Ekelunds Förlag.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wubbels, Theo (2011). "An International Perspective on Classroom Management: What Should Prospective Teachers Learn?" *Teaching Education*, 22, 113–131.

Ziehe, Thomas (1986b). "Inför avmystifieringen av världen: Ungdom och kulturell modernisering." Löfgren & Molander (red.), *Postmoderna Tider*. Stockholm: Norstedts.

Internet

Siris, <http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:8:0::NO>: (hämtad: 2017-06-01).

Skolverket, <https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/timplan/timplan-for-grundskolan-1.159242> (hämtad: 2017-06-01).

Skolvärlden, <http://skolvärlden.se/webb-tv/sa-blir-du-en-skicklig-ledare-i-klassrummet> (hämtad: 2017-06-01).

Bilaga

Information om forskningsprojekt

Jag heter Elin Gusterman och är student vid Kungl. musikhögskolan i Stockholm. Min kommande uppsats kommer handla om vad som händer när en klass kommer in i musikklassrummet. Syftet med denna forskning är att synliggöra problematiken i att möta en elevgrupp med ett redan satt klassklimat.

Jag vill under 6 tillfällen på 3 olika skolor studera samspelet mellan musiklärare och elever vid lektionsstart. Min fråga är om du i egenskap av lärare i musik vid [redacted] kan tänka dig att delta? Medverkan är helt frivillig och du har också rätt att när som helst under forskningsprocessen avbryta din medverkan utan att ange skäl för detta.

Forskningsprocessen innebär att jag kommer ta en ljudupptagning under musiklektionerna samt föra fältanteckningar. Dessa kommer att ligga till grund för min forskning. Materialet kommer inte att spelas upp offentligt utan granskas av mig och min handledare. Alla inblandade kommer att vara anonyma. Personuppgiftslagen gäller. Mer information om denna lag kan fås via Lunds Universitets personuppgiftsombud. Detta är en lag som skyddar människor mot att deras personuppgifter används mot deras vilja eller på ett sätt som de inte tycker om. Lagen ger dig bland annat rätt att få information om vad som skrivits i efterhand samt att få direkta felaktigheter korrigerade.

Huvudman för projektet är Kungliga Musikhögskolan. Kontaktperson samt huvudansvarig för projektets genomförande är jag själv, samt min handledare Mikael Persson Doktorand i Musikpedagogik vid KMH.

Vänliga hälsningar
Elin Gusterman
Student på KMH
Tel. 070-789 17 09
Mail. elin.gusterman@student.kmh.se